

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Preosnova kmetijske družbe.

Razmere časa silijo tudi našo kmetijsko družbo, da se preosnuje. Kmetijska družba deluje s svojim glavnim odborom v popolno zadovoljnost vseh merodajnih krogov in z najboljšim vspehom, pojavljale so se pa težkoče pri občnih zborih in tudi mnoge podružnice niso razvijale tistega dela, ki bi bilo potrebno za razvoj našega kmetijstva. Da se tudi na to stran razmere izpremené in izboljšajo v interesu družbinega delovanja, se imajo njena pravila izpremeniti.

Kmetijska družba šteje danes blizu 10.000 članov, ki imajo vsi volivno pravico, ki se pa spričo števila, oddaljenosti, potnih stroškov, pomanjkanja časa in nujnosti drugih opravil ne morejo udeleževati občnih zborov v Ljubljani. Kmetijska podružnica novomeška je že pred dvema leti na to opozarjala s predlogom, da se udeležujejo občnih zborov le zastopniki posameznih podružnic, da pridejo na ta način podružnice iz vseh krajev naše dežele do besede. V tem smislu se ima tudi družba danes preosnovati, tako da bodo občni zbori res prava slika mnenja vseh kmetovalcev v deželi.

Kmetijska družba se ima pa tudi v tem oziru popolniti, da pridejo do merodajne besede le tisti člani, ki so v resnici kmetovalci. Kmetijska družba naj postane stanovski zastop naših kmetovalcev ravno tako kakor je trgovska in obrtna zbornica stanovski zastop vseh trgovcev in obrtnikov! Povedati je namreč treba, da šteje kmetijska družba mnogo članov, ki ne pripadajo kmetijskemu stanu, ampak ki jo kot prijatelji družbe in kmetijstva podpirajo. Ti člani so tudi zanaprej dobro došli, toda le kot podporni člani ne pa kot pravi člani. Kot podporni člani bodo deležni vseh pravic, ki jih daje družba svojim članom, le pravice do glasovanja ne bodo imeli. To se je sklenilo pri zadnjem občnem zboru in je le treba, da se podružnice v tem smislu organizujejo.

Ta prememba je postala tudi zaradi tega potrebna, ker je kmetijsko ministrstvo napravilo izplačevanje podpor odvisno od te preosnove in ker je tudi naš deželni odbor pripravljen podpirati družbo in podružnice le v tem slučaju, ako se družba preosnuje v čisto stanovski zastop.

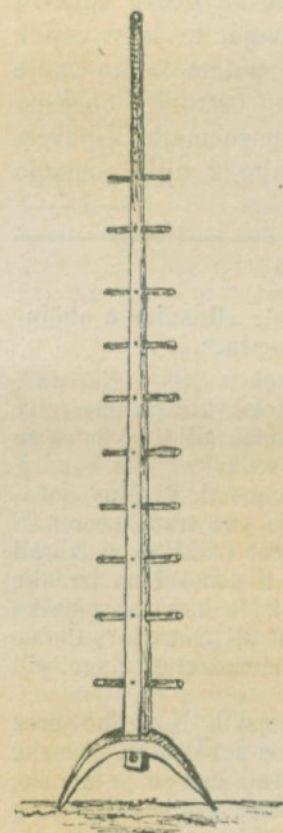
Nujna potreba je pa seveda pred vsem tudi to, da se podružnice po deželi organizujejo. Obstoječe podružnice naj volijo delavne odbore, ki naj pridno nabirajo člane. V družbi in delu je moč!

—r—

Lestev za obiranje sadja.

Na Dolenjskem imamo, kar se res žlahtnega namiznega sadja tiče, še največ češenj. Hrušk, katere je opravičeno žlahtnim namiznim vrstam prištevati, imamo kaj

malo. Pretežna večina naših hrušk spada v razred trpkih, zagatnih, veliko čreslovine vsebujočih vrst. No take vrste pa ni prištevati namiznim, ampak za napravo mošta prikladnim. Tudi jabolk, katera so žlahtnim namiznim vrstam prištevati, nimamo po Dolenjskem Bog vé kaj več kakor pa hrušk. Dolenjska jabolka so večinoma sladkih vrst, sladka jabolka pa niso za gosposkega človeka pravega okusa. Da, ona niso niti za napravo mošta brez dodatka kislikastih vrst prava. Žlahtnih, toraj istinito namiznih breskev, že celo pa marelic in ringlotov, je pa po Dolenjskem že tako malo, da o njih niti govoriti ni. Češplje in orehe, katerih je v obče dosti, pa ne gre prištevati namiznemu sadju. Da je pa temu pri nas na Dolenjskem tako, pa niso povsod naši kmetovalci, kateri sadje pridelujejo, krivi, ampak v pretežnih krajih so temu neugodne vremenske ali podnebne razmere vzrok. To velja osobito gledé breskev, marelc, ringlotov in hrušk v prvi, glede jabolk pa šele v drugi vrsti.

Lestev za obiranje sadja.

Ali neovrgljiva in istotako popolnoma neopravičljiva istina je pa tudi to, da se na Dolenjskem še tisto sadje, katero je res žlahtnemu namiznemu prištevati, v takem stanu na trg donaja, da ni za nikak izvoz primerno, da, niti za domačo porabo kakor namizno, Bog vekaj vabljivo, in vsled tega ne doseže tudi take cene, kakoršno bi sicer lahko doseglo. Tako je pa dolenjsko sadje zato, ker se ga pravilno z drevja ne obira. Češnje donajajo in dovažajo se na novomeški kakor tudi ljubljanski trg večinoma brez pecljev obrane, z drevja osmrkane. Take češnje so seveda vedno vlažne, da kar mokre, in izobražen, na snago vajeni človek si jih gotovo ne bode privoščil in naj bodo še tako lepe ter dobre, medtem ko bi si jih prav rad kupil, ako bi bile s peclji vred obrane. Čestokrat primerilo se je že

v Ljubljani, da so bile na sadnem trgu za veliko cerkvijo dolenjske, z drevja kar osmrkane češnje po 10 vinarjev stari bokal na prodaj, med tem ko so bile ravno takrat, in ravno tam, toda na nasprotni strani trga, to je ob bregu Ljubljani, popolnoma iste dolenjske, toda po Vipavcih s peclji obrane češnje, po 40 do 48 vinarjev kilo na prodaj. Da, letos oddajali so Vipavci v Novem mestu kar cele vozove češenj, katere so okolo Šent Jerneja sami s peclji obirali, na železnico, da so jih v Kočevje ter v Ljubljano pošiljali. In odpošiljalo bi se lahko brez vsega dvoma,

kar velikanske množine dolenskih češenj tudi v Gradec, na Dunaj itd., kamor Vipavci svoje nič bolj žlahtne češnje vsako leto izvažajo, da bi jih hoteli domačini pravilno obirati.

Pa tudi dolenske nežlahtne, kakor žlahtne hruške in jabolka, ne donašajo ali ne dovažajo se v takem stanu na trg, v kakršnem bi se morale. Ene kakor druge dosepejo namreč jako poškodovane, kar vse pobite na trg, ker se jih, namesto lepo, z roko obira; kar raz drevja na tla otresa, da, še celo s preklami dol klati. Take hruške in jabolka seveda ne morejo nikoli iste cene že doma imeti, kakoršno bi imele, ako bi bile z roko obrane, toraj nepoškodovane, lepe, cele, kakoršne so vipavske vedno brez izjeme. Tako poškodovano sadje pa že celo za daljše odpošiljanje, recimo v Ljubljano, Gradec, Dunaj itd. nikakor ni primerno; kajti ne le, da ga na poti dosti segni, marveč bi ga tam tudi nihče kupiti ne hotel.

Ako se pa našemu dolenskemu pridelovalcu sadja tako nemarno, ceno istega kaj kvarljivo postopanje očita, se pa odreže: ja kdo bo sadje z roko obiral, ko je pa drevje visoko, in je nevarno na isto gor lesti? No Vipavci, Štajerci, Tirolci in drugi pridelovalci žlahtnega sadja isto tudi na grmovju ne pridelujejo, ampak istotako na bolj ali manj visokem drevju.

Da pa to brez nevarnosti z roko obirati zamorejo, poslužujejo se posebnih lestvi. Prav priporočljivo tako vipavsko lestev predstavlja pridejana podoba. Taki lestvi pravijo Vipavci „ostrovka“. Kako da gre ostrovko rabiti, je pač iz podobe na prvi pogled razvidno. Ona ne služi namreč v to, da bi se po njej človek na drevo spravil, ampak v to, da se jo od strani ob veje, to je v vejine vilce upre, ter tako z njeno pomočjo potem lahko sadje iz koncev vrhov vej obira, ter v na ostrovko obešeno košarico poklada. Dolenski sadjerejci, posnemajte Vipavce, napravite si po zimi ostrovke in obirajte z njih pomočjo vaše sadje.

—1—

Kje je resnica?

ali odgovor na dopis „Slov. Naroda“ št. 266: „Resnica o občinskih volitvah v Novem mestu.“

Človek, ki je napisal navedeni članek v „Slov. Narodu“, mora imeti čudne pojme o „resnici“, baš take, kot jih ima velik del poročevalcev tega lista: Če ne veš resnice ali ti ni ljuba, se zlaži! To je pa tudi vzrok, zakaj se tako redkokrat čita kak odgovor na „Narodove“ in „Jutrove“ nesramnosti, ki jima dohajajo iz Novega mesta. Poštenega človeka je pač sram, prerekati se z ljudmi, ki so izgubili vsak moralni čut in ki so si izbrali za poklic laž in obrekovanje. In kako so ti ponosni na izrodke svoje omejenosti! Že nekaj dni preje kot izide kaka novomeška budalost, lahko izveš, kdo bo zdaj v „Jutru“ ali „Narodu“. Čudno to pač ni v kraju, kjer najbolje uspevajo menažerije, ringelšpili in cirkusi.

Gospod kanonik Žlogar je v „Dolenskih Novicah“ brez vsake strastnosti in pretiravanja osvetlil bivše novomeške občinske volitve. Izvajanja se do pičice ujemajo s tem, kar se je izvršilo, le da je radi ljubega miru opustil povedati liberalcem nekaj bridkih resnic. Zato ga počasti „Narod“ z „jezuitskim pačenjem in zavijanjem resnice“.

Patetično vsklikne „Narodov“ dopisnik: Nezaslišano to pačenje resnice zahteva odgovora. Evo Vam, gospodine kanonik etc.

Pričakovali bi, da bo dopisnik ovrgel kanonikova izvajanja, toda naslajati se moraš le na banalnih izrazih o „vernih učencih“, „Eseles“, o ajdovem kadilu, o klerikalnih generalih, o bivšem postojnskem petelinu, ki je pa v Novem mestu čisto neznana količina, o nenasitljivem naročju, in ves dopis oživljajo zadnji, a še močni tresljaji prestanega strahu za novomeško „šporkaso“.

Dopisnik pravi, da je S. L. S. z vso brezstidnostjo izkoriščala liberalne gospodarske polome sebi v prid. No menda! — Vprašanje je samo, kje je bila brezstidnost; ali je to brezstidnost, da se odpre ljudem oči, ali je brezstidnost spraviti toliko ljudi ob vse, kot se je to zgodilo s polomom „Glavne“ in „Agro-

Merkurja“? S tem je pa tudi rešeno vprašanje, kdo so pravi „Eselesi“ pri oddaji volivnih listkov. Sicer bi pa bila S. L. S. v Novem mestu nastopila za svoja načela, tudi če ne bi bilo onih usodepolnih polomov.

Dopisnik se silno moti, če misli, da je posl. Jarc s pomočjo liberalnih glasov zmagal pri državnozborskih volitvah. S. L. S. je že pred volitvijo bila prepričana o številu naših glasov ne oziraje se na liberalne — in ni se zmotila.

Neresnica je, da se je S. L. S. začela pripravljati za občinske volitve 4 mesece preje. I, zakaj pa ne rečete kar 40 mesecev preje? Delovati je začela ob enem z objavljenjem imenika.

Neresnica je, da je imel prof. Jarc shode v raznih zasebnih hišah in obisknih gostilnah; res pa je, da so se shodi vršili v rokodelskem domu, en shod, in sicer v prid stanovskih teženj, je bil pa v pošteni gostilni, a ta z občinskimi volitvami ni imel ničesar opraviti.

Neresnica je, da so klerikalci ustanovili keglaški klub, ki je v resnici izvečine liberalen; res pa je, da se prispevki tega kluba darujejo za družbo sv. Cirila in Metoda in za fond, iz katerega naj se zida telovadnica za „Sokole“. Sicer pa ta klub s politiko nima nobenega stika, namen mu je zabava in telesna krepitev. Nizkoten je pa namen „Narodovega“ poročevalca intrigirati s svojo neslanostjo proti klubu, za kojega obstoj nam čisto nič ni, ker nam ne koristi i ne škoduje.

Neresnica je dalje, da je S. L. S., svesta si zmage, razdeljevala kake službe, n. pr. županovo g. Horvatu ali službo ravnatelja Mestne hranilnice kakemu klerikalcu; res pa je, da je g. Horvat že od začetka gibanja izjavil, da ne gre v odbor, in o Mestni hranilnici sploh nikdar ni bilo govora. Ako je pa kak hudomušen klerikalec potegnil liberalce s takimi stvarmi, nas prav od srca veseli. Če so liberalci čuli povsod „trobentanje o sigurni zmagi“ S. L. S., je pač znak, da se jih je lotil pravi delirij od samega strahu. Vodstvo S. L. S. je v tej stvari sodelovalo stokrat treznejše, kar se je pri zadnjem shodu celó javno izreklo.

Neresnica je, da je posl. Jarc sklical prvi večji shod za občinske volitve v Novakovo gostilno, res pa je, da je bil prvi, drugi in obenem zadnji večji shod v rokod. domu, in da poslanec Jarc sam v ta namen sploh ni sklical nobenega večjega shoda; res je, da je na obeh shodih govoril, a za to je imel kot volivec tisočkrat več pravice, kakor pa Viki Rohrmann iz Ljubljane vmešavati se na dan volitve s svojimi arogantnimi medklci v posle komisije, da človek pričetkoma ni vedel, ali naj odda glasovnice Rohrmannu ali pri mizi komisije. G. dr. Schegula ga je seveda primerno opomnil, ko je bilo drznosti Rohrmannove le že preveč.

Neresnica je, da je gpdč. Receljnova ponaredila podpis, res pa je, da ga je zapisala na zahtevo gospe matere, ki je tudi lastno-ročno in čisto prostovoljno oddala glasovnice in je na dan volitve sama izrazila, da se brez njene volje ni storilo ničesar.

Dopisnik ve povedati, da je gč. Knobleharjeva zvedela „bridke resnice“ pri neki zavedni narodnjakinji, pozabi pa povedati, kako je steknil Rohrman pri zetu nekega sedanjega odbornika, ki ga je g. Brunner za žive in mrtve obdelaval, da naj podpiše odstop od volilne liste S. L. S. — A propos! G. Brunner je poslal dan po zadnjem shodu S. L. S. g. kanoniku Žlogarju listino s podpisi onih 6 gospodov, ki sta jih imeli skupno obe stranki, češ da ne kandidirajo na listo S. L. S. Polo je raznašal stari gospod s tako živahnostjo po mestu, da smo se čudili mladeniški probujenosti. Motiviral je g. Brunner odstop s tem, da so že na listini „meščanske stranke“, da se toraj ne morejo dati voliti tudi na listo S. L. S. G. Brunner! Kako pa, da ste se dali voliti potem od „narodno napredne stranke“? Če bi poznali le nekoliko doslednosti, bi se ne bili smeli pustiti voliti niti od napredne stranke iz istega vzroka! Ali so bili na listi S. L. S. „podgurci“ in ne meščani? —

Neresnica je, da so bili Jarc, Ažman, Horvat liberalnim agitatorjem Brunnerju, Vojski, Rohrmannu vedno za petami, res pa je, da so jih samo enkrat slučajno srečali, ko so le ti v okrihju črne noči strašili po Bregu: G. Vojska je stražil pred hišo vis à vis Košakove gostilne, g. Rohrmann je bil zaposlen v nekem kotu, g. Brunner je pa smuknil kot miška pod mirni krov male hiše, da izposluje pooblastilo. V tem okolišu je tudi bilo, da je g. Brunner snubil na kat. podlagi.

Neresnica je, da so imenovani trije klerikalci skupno prestopili tudi le en prag in odvzeli tudi le eno pooblastilo — češ da gre za vero.

Resnično v celem dopisu „Narodovem“ je le to, kar je ponatisnjeno iz „Dol. Novic“ in pa kompliment, da ima S. L. S.

strožo disciplino. Vse drugo je trivijalno zmerjanje in kup laži, kot drugega niti pričakovati ni bilo.

Sicer pa tudi mi želimo, da novi odbor in g. župan, kakor doslej, deluje tudi v prihodnje za prospeh mesta.

Poglavje o narodnjaštvu.

Slika iz dolenske metropole, katere kopije se nahajajo tudi drugod po Slovenskem.

Mimo naših narodnih prvoboriteljev je šel 20. september nesrečnega spomina brez vsakega sledu. Danes namreč se v našem mestu nič manj ne nemškutari ko prej. In vendar je bilo takrat toliko hrupa. Saj nam je še vsem dobro v spominu, kako so se narodni kričarji spravili nad mirnega meščana, ki si je iz onih pravnih časov ohranil nemški „z“ v svojem imenu. Prisilili so ga, da je moral Slovincem tako nevarno črko odstraniti iznad svoje prodajalne. Toda od teh ljudi narodnjaštva si že takrat nismo dosti obetali. Dočim namreč jih je bodel „z“ v oči se niso prav nič izpodtikali nad „tz“-om na nasprotni strani trga. Mogoče so se bali, da jih ne bi tam hitreje zalotila roka pravice. In kdo bi si upal trditi, da je rodbina gospoda „z“ manj narodna kakor gospoda „tz“. Je pač razlika: gospod „z“ ni tako ugleden kakor gospod „tz“, čigar razširjeno sorodstvo mu jamči za njegovo narodnjaštvo. — V spominu nam je tudi moški nastop nekega velenarodnjaka, ki je zvečer še demonstriral pred oknom v njegovih očeh premalo narodnega Slovenca. Ta pa je k sreči velikodušno odpustil mladeniču, ki se danes vadi, da bo nekoč branil in delil pravico, ker ga je isti takoj drugi dan po svojem junaškem nastopu prav spokorno prosil odpustčanja. — Kaki pa so bili uspehi tedanjih izgredov? S tem, da omenimo, da je iz stare kavarnе izginil že tako za pokoj zreli dvojezični napis ter se nadomestil s samoslovenskim smo že vse povedali. Hišo uglednega meščana so bili v narodni gorečnosti očrnili — a pozneje so se jezili nad njim, ker ni istim junakom dovolil svoje hiše v povzdigo narodne slavnosti. Sicer pa tužna nam majka!

Gospodje, ki so se rotili, da ne gredó več v nemško družbo, gospodje, ki prirejajo narodne veselice v korist družbi sv. C. in M., danes kaj radi prirejajo večere, pri katerih se prav izdatno poslužujejo nemščine. To pa na ljubo slučajno navzoči osebi, ki bi ji prav nič ne škodilo, če bi se naučila slovenščine. Kaj pa naša čitalnica? Tu se več ne vpraša, ali si Slovenec ali Nemec; čemu tudi, saj že zadostuje, da se sveti na pročelju zapeljiv napis „Narodni dom“. Ker je to društvo bolj gospódi namenjeno, ne pa priprostemu meščanstvu, je pač potrebno, da se zraven pritegnejo tudi Nemci, ki s svojo navzočnostjo povzdignejo sloves večera. Zlasti sedanjega predsedništva obzirnost proti boljšim krogom je splošno znana. Gospódi je pač več ležeče na navzočnosti par Nemcev kakor pa priprostim meščanom, ki pač ne morejo zato, da se po njihovih žilah ne pretaka sveža modra kri. Če ljubljanski Elsner izrazi pobožno željo glede nemščine kot notranjega uradnega jezika, tedaj kar zašumi po „narodno“-naprednem časopisju. Da bi pa gospóda vpejala slovenščino kot medsebojni občevalni jezik, na to pri blaziranosti narodnih veselicarjev niti misliti ni. Ni čuda torej, da se vsepovsod šopiri oholi tujec. Tudi ni upati, da bi naše dobrohotne besede padle na rodovitna tla. Pri nas se gremo „narodnjake“ le takrat, kadar pošiljamo i pri sicer tako preziranem priprostem meščanstvu nabrane borne prispevke za družbo sv. C. in M., drugače „pa ostanemo kakor smo b'li“: Novo mesto hoče v miru živeti in ne rabi drugega kakor, da se oficijelno naziva „narodno-napredna trdnjava“. Fenier.

Jugoslovani v avstrijski zbornici.

V novemberskem zasedanju državnega zbora na Dunaju se je najprej predstavila nova vlada. Ministerski predsednik grof Stürgkh je pri svojem nastopu podal izjavo, kako kani sukati vladno veslo. A iz njegovega govora je razvidno, da bode stvar šla v starem tiru dalje. Naše vlade se kar ne morejo iznebiti predsodka, da se mora vladati le v nemškem duhu okorelega centralizma. Narodnosti avstrijske — kakor bi zanje ne obstajale. Da bi se vlade lotile splošnega sporazumljenja med enakopravnimi narodi, se kar ne morejo odločiti. Sporazum na Češkem med Nemci in Čehi bi bil zelo važen — a ker pri vladi ni resne volje, so se dozda razbila še vsa pogajanja. Poprej ne bo bolje, dok se vlade ne vspnejo na pravo avstrijsko stališče: ravnopravnosti vseh narodov. Na to temeljno resnico je opozoril vlado in avstrijsko javnost voditelj V. L. S. poslanec dr. Šusteršič v svojem znamenitem govoru dne 10. novembra v prora-

čunski obravnavi. Radi prepričlega prostora objavimo samo tiste odstavke, ki kažejo na važnost Jugoslovanov v Avstriji.

Vprašanje večine. — **Duh avstrijstva.** Vlada mora, če hoče vodstvo prevzeti, seveda po tem biti in ona mora ustvariti primerno organizacijo te zbornice. Ta primerna organizacija zbornice — kar se imenuje splošno ustvariti večino — je stvar vlade in jaz na noben način ne morem soglašati z naziranjem poslovnega načelnika nemške nacionalne zveze, ki je menil: Ustvarimo večino za zbornico in ne za vlado! Kaj takega je le kot kratkoročni prehod mogoče, kot most k končni situaciji, eventualno z izrečnim ali pa z neizgovorjenim namenom kakšno vlado vreči in drugo na njeno mesto postaviti. Trajno pa je, kakor rečeno, resnično ustavno življenje mogoče le tedaj, če vodi zbornico vlada efektivno, virtualno. — Zdaj pa, kako ustvariti večino! O ustvarjenju večine se je v tej zbornici zelo veliko govorilo, zlasti od strani govornikov največjih strank te zbornice in to, kar so ti govorniki največjih strank povedali, nas sili, da tudi mi zavzamemo s svoje strani z vso odločnostjo svoje stališče. Vprašanje večine, gospoda moja, ni izključno aritmetično vprašanje, ni samo vprašanje parlamentarne mehanike. Vprašanje večine, gospodje, je vprašanje veliko višje vrste. Politična večina, zares življenja zmožna večina, mora biti od gotovega duha oduševljena (Tako je!), mora jo oživljati enotna duša. Telo, ki se večina imenuje, mora duha imeti, če ne, ni mogoče govoriti o politični življenja zmožni večini. Kako si pa govorniki največjih strank te zbornice večino predstavljajo? Zelo preprosto: Mi, tri največje stranke, se spravimo skupaj in ustvarimo večino! In — kakor je to najrazločnejše izvajal spoštovani gospod načelnik Poljskega kluba — mi sklenemo medseboj pogodbo; v tej pogodbi se natančno določi, kaj dobi država in kaj dobe stranke, seveda stranke, ki to pogodbo podpišejo.

Gospodje, to je zelo trhla podlaga za vlado kake večine v tej zbornici. Ali mislite, gospodje, da bodo tisti, ki ostanejo zunaj, na taki podlagi ustvarjeno večino pripoznali, da se bodo čisto mirno uklonili strankarskemu egoizmu, golemu egoizmu posameznih strank. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Če ste tako naivni, da to verjamete, le verujte! Boste zelo kmalu bridko prevarani! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Enoten duh, pravim, mora vladati v večini. Ta enotni duh — mogoče se to zastarelo sliši, toda jaz moram to čisto odkrito reči — ta duh more biti le resnično avstrijski duh. (Pritrjevanje.) Profesor Masařyk sicer meni, da avstrijskega duha sploh ni. (Dr. Masařyk: Centralističnega, sem jaz rekel!) Hvala! To je moje mnenje in ne samo moje, zakaj jaz vem, da resnično avstrijsko čustvovanje zelo močno živi v narodih te države (Pritrjevanje) in to čustvovanje se je silno močno okrepilo in poživilo, ko so narodi Avstrije sprejeli kot darilo cesarja splošno enako volivno pravico. (Pritrjevanje. — Medklici.) Da, gospodje, čisto gotovo, zakaj narodi so vedeli: ta stvar se ne bi bila nikoli napravila, ako bi se ne bil postavil zanj z vso odločnostjo cesar. (Pritrjevanje.) Torej avstrijski duh, le ta more držati resnično življenja zmožno večino skupaj, ki bi jo tudi tisti, ki bi bili iz večine izključeni, mogli in morali priznati in spoštovati. Ta avstrijski duh, to je zmisel za velikost in moč te države, to je zmisel za enakopravnost vseh narodov te države, to je prepričanje, da more ta država obstajati le, ako se v njenih mejah vsak njen narod dobro počuti in more svobodno razvijati (Živahno odobravanje. — Poslanec dr. Korošec: Tudi če je majhen!), ne samo takozvani veliki in bogati narodi, ampak tudi majhni narodi, vsi narodi brez izjeme! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Vodilna misel govornikov največjih strank pa je bila: mi si to državo medseboj razdelimo. (Poslanec dr. Rybař: Kakor leta 1867.) Da, tako. Ideja nesrečne nagodbe leta 1867. je bila ja tudi le razdelitev države: tostran bodo vladali Nemci in sicer svobodomiselnimi Nemci, onstran pa Mažari. (Pritrjevanje.) To je bila vodilna ideja nagodbe leta 1867. Mi smo se pa medtem še delj razvili. Danes smo že tako daleč, da se navdušujemo za trodelitev v Cislitanijo. O tem so govorniki največjih strank popolnoma edini, da se vlada v tej državi razdeli na tri dele, le glede kvotnega ključa se ne morejo sporazumeti. (Veselost.) Pogajanja o tem bodo najbrže še nekaj časa trajala.

Tudi Jugoslovani smo tukaj! — **Pomen Jugoslovanov za Avstrijo.** Toda še nekaj bi rad prav posebno poudaril, ker je silno značilno za to, kako govorniki največjih strank našo državno idejo nezadostno razumevajo. Ti govorniki so veliko govorili o avstrijskem problemu. Toda za vse te voditelje strank — to je vodivna ideja, ki se je iz njihovih govorov čula — neha avstrijski problem tako približno pri Spielfeldu! (Pritrjevanje.)

Toda o tem vprašanju se moramo pač nekoliko bolj porazgovoriti. Južno od Spielfelda bivajo, kakor znano, Slovenci in Hrvati, lahko tudi rečemo Hrvati, kajti Slovenci in Hrvati so en narod (Pri-trjevanje), ali recimo Jugoslovani. Doli torej prebivamo mi Jugo-slovani. Te jugoslovanske dežele mejijo slučajno na Adrijansko morje, dejstvo, ki je seveda govornikom velikih strank očividno precej neznano. (Živahna veselost in odobravanje. — Medkllici.) Lahko nam to ali ono razsežno severno provinco vzamejo in Avstrija ostane še vedno lahko velesila. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Vzemite pa monarhiji dežele, koder mi Jugoslovani od davnine prebivamo (Odobravanje), vzemite ji stran te dežele, potem neha Avstrija biti velesila! (Živahno odobravanje in ploskanje.) (Dalje sledi.)

Dopisi.

Podgrad. Gorelo je 15. t. m. zvečer v Jurni vasi župnija Podgrad. Pogorela je streha na hiši Franceta Šušteršič št. 6. Ogenj je nastal, ker je šinila iskra v streho, ko so kuhali češ-plje. Ker je bilo mirno vreme in se je ogenj precej zapazil, se je posrečilo ogenj omejiti, da se ni razširil po drugih poslopjih na okrog.

Ajdovec. Na vseh svetnikov dan je šel tukajšnji občinski siromak Anton Novinec v Sotesko, kjer je dobival v graščini redno vsaki mesec miloščino. Nazaj grede je padel, vrgla ga je brčkone božjast, kateri je bil podvržen, in umrl. Mrtvega so našli in odnesli v Sotesko, kjer je pokopan.

Kostanjevica. Kakor po drugih mestih na Dolenjskem tako si je i pri nas liberalna stranka prizadevala, da še obdrži občino v svoji upravi. A ves njen napor, vse nasilnosti, pritisek in grožnje niso pomagale, liberalna trdnjava se je porušila, ob volitvah je prodrila lista S. L. S. v vseh treh razredih. Naši posestniki v mestu in okolici pač vidijo, kje je resnični napredek, kje pa same fraze o naprednosti. Take fraze prodajati je prišel sam Dolfe Ribnikar iz Ljubljane, kateri je s svojimi konfuznostmi uprav našo stranko pripomogel do zmage. Kdor ga sliši in trezno sodi, mora takim svobodomiselcem obrniti hrbet. Tudi meščanstvo uvideva, da mora s svojimi okolčani živeti v sporazumu in slogi. V edinosti na delo za blagor občine!

S prečenske občine. Vendar enkrat! Tako so zdihnili prečenski liberalci, ko je pretečeno nedeljo oklical volitve občinski sluga na dan 4. grudnia t. l. Dobro leto in še več se trudijo z nehvaležno agitacijo, ne zdi se jim škoda ne časa, ne denarja, ne pijače, ne jezika in nič ne, vse bi dali, samo da bi zmagali. Obrabili so navadna, pa tudi nepoštena sredstva: zvijačo, laž, nevoščljivost, hinavščino! — pa je vse skupaj malo zaleglo. Pa ta spakova tajnost volitev jih kaj peče, vsled nje marsikateri pristaš omahuje; kadar pije z njimi, se jim dobrija, jih hvali, zatrjuje zvestobo na vse pretege, kadar pride do klerikalcev, jim spet stiska roke kakor njihov najsrčnejši prijatelj; pa pozabavlja čez liberalce, kako so poredni in neumni. — Še najbolj se zanašajo na Stražo in sosedne vasi. V Straži ne dobijo klerikalci niti pet glasov, tako se bahajo liberalni agitatorji. — Počasi kričachi! Straža je prijazna vas z lepo cerkvico M. B., pa vaščani tudi niso taki liberalci, kakor menite! Vi kričachi vpijete tje v en dan misleč, nekaj bo že zdalo, le vpijmo: proč s starim županom, nov mora biti. — Modri možje v Straži pa molče in si mislijo svoje. Kar je tam vgladnih in boljših kmečkih hiš, so skoraj vsi z duhovniki. Mali mož pa gre z liberalci, pa tudi ne vsak, o ne! dasiravno je tu sedež liberalnega kandidata! Čast tudi takim malim pa vrlim možem! V manjših sosednih vaseh okoli Straže je ista razmera; vendar sta Klinčeva zveza in pa ameriški duh nekatere mlajše gospodarje omamila. Prečna je pa čista in njene sosede s prav malo izjemo. Brez graje je Hudo. V vaseh na kamniško stran imajo liberalci po 3, morebiti 4 glasove. — S posebno slastjo so se vrgli na dol. Kamence, pa imajo čedalje večjo smolo. Niti odbornika ne morejo dobiti, trije so se jim že skrhali, upamo, da bo tudi četrti tako možato naredil in jim snubitev odklonil. Neprijetno izjemo pa dela mala vasica ob potoku. O njej gre sloves, da je baje vsa liberalna! No, jedna snežinka še ne napravi zime! — Vasi okoli Novomesta bodo šle z ljudsko stranko z nekaterimi izjemami; le v lepi Beršljin sili liberalni duh iz mesta, s kolodvora pa socialistični. Možje bršljinški recite tako: z liberalci ne gremo nikoli! še manj pa s social-demokrati! Vselej pa s sl. ljudsko stranko. Pa storite tudi tako! Tudi precej pooblastil so nabrali liberalci, pa po domači občini prav malo, ampak po sosednih, seveda precej manj, kakor jih ima ljudska stranka.

Taka je sedaj naša politična bilanca, tedaj premoči še davnaj nimajo liberalci. Naglašamo pa z vso močjo, da naj se udeležé volilci naše stranke do zadnjega moža volitve, kajti liberalen volilec ne bo nobeden doma ostal. Tudi na to opomnimo naše može, naj liberalnih hujskačev niti ne poslušajo, saj so res že tako nadležni in neslani, da se jih ljudje že od daleč bojé; kaj neki bote poslušali trobezljeta, čenčča in zabavljača, ki vam ne pove niti jedne modre besede! V nedeljo 26. nov. po jutranjem opraviilu bomo imeli shod, prišel bo naš poslanec g. Evgen Jarc nam poročati o delovanju v državnem zboru in tudi o volitvah bo govoril. Potem bomo sestavili imenik kandidatov, odbornikov in namestnikov, poštenih zanesljivih kmečkih mož, ter jih razdelili v podobčine in 3 razrede. V večjih vaseh naj bo odbornik, v malih pa namestnik, ki naj ima za svoje malo vas iste pravice, da jo na zunaj zastopa — tudi lahko pride k odborovi seji in ima pri njej posvetovalen glas, ktere ga bo odbor v slučaju opravičenosti vselej drage volje vpošteval. V slučaju, da je odbornik zadržan vdeležiti se seje, ima njegov namestnik vso odborniško pravico. Izvoljeni odborniki bodo potem izbrali izmed odbora moža poštenjaka za župana, zanesljivega pristaša S. L. S., ki bo deloval z vsem odborom v njenem smislu za splošni blagor občine. — Čislani volilci! in volilke! Ne poslušajte liberalnih agitatorjev, ki se bodo zopet pehali okoli vas za vaše glasovnice in izkaznice, posebno zadnje dneve, ker delajo le prepir in sovrašstvo po vaseh, kakor obrekljive b. . . , ki obirajo enkrat župana, drugič župnika, pa spet odbornike, na zadnje pa vse skup. Saj se še v navadni hiši slabo gospodarji, kjer se zmerjajo in prepirajo, toliko slabše bi bilo še v občini in fari. — Ko bi se bili prejšnja leta kregali in prepirali, bi danes ne imeli nove šole in tudi gotovo ne nove cerkve. Tudi v prihodnje bomo v lepi slogi prav gospodarili in kar je nujnega v občini in fari, dogotovili. Premislite dobro, da nasprotniki po cele dneve po mestu in drugod po krčmah posedajo, popivajo in zapravljajo svoje premoženje, pa tudi druge k zapravljanju vabijo! Kaj bodo ti ljudje z občinskim premoženjem varčno gospodarili, ko se jim lastno ne smili? Nikoli ne! naj vam delajo še take zlate obljube, te so samo pesek v oči, da bi vas prevarili. Zato pa odslavlajo take gospodarje iz občinskih odborov, celo zavedne mestne občine vstopajo v slov. ljudsko stranko! Prav imajo!

Toplice. Vedno smo bili mnenja, da so važne občinske volitve. A da je tako sladka županska čast, tega nismo verjeli, dokler nismo videli tolikega pehanja zanjo. Mož, ki se je zasmolil na županskem stolčku, bo ob pamet — če ne bo potekel kmalu volivni čas. Saj govori tako zmedeno, da imajo naši možje povsod po vaseh z njim zabavne večere. S. L. S. smo — pravi — pa še poslanca Jarca ne pozna. Jest sem pristaš te stranke — a njegovo ime — smo čuli — je zapisano v zapisniku topliškega liberalnega cirilmetodovstva — a v katol. izobraževalnem društvu ga ni najti. — Tristo kron bodo spet stale občinske volitve — tako poje — mi pa pravimo, da tako drago je spanje župana med štetjem glasov. Zato naj se nekoliko oddahne od svojih ponočnih pivskih shodov, da spet ne zaspi. Nobene stranke — tako spet trdi — a spremlja ga četvorica topliškega „Jutra“ in „Slov. Doma“ na njegovih misijonih. In tudi korajžen, predrzen je. Za gornjo stran imam še odbornikov, jim hočem dati čujte celih 6 za več kot polovico občine — na samih Toplicah pa 8. Saj še Lahi v Tripolisu niso tako prevzetni — če so si prav podobni v tem z našimi shodarji, da jih bodo dobili obojni po hrbtu. Možje proč od teh — složnost bodi po vaseh — vsi na volišče in zmaga je gotova. Ne dajte se begati z Vršensko šolo — to bo plačevala vsa občina in naj sedi na županskem stolu kdorkoli. In občinska pisarna s tajnikom bo na Toplicah — naj bo župan topliški mežnar ali pa kak pastir iz Pleša. Toraj v boj za pravo S. L. S., sedaj potujoča S. L. S. pa naj se izbriše iz naših glasovnic in pomete iz občinske pisarne.

Kmečki volilec.

Iz Semiča. Odkar imamo pri nas še drugega kaplana, je prišlo zlasti v naše društvo čisto novo življenje. V nedeljo dne 19. t. m. smo ustanovili „Orla“. Prišel je iz Ljubljane g. Terseglav, urednik „Mladosti“ in v krasnem govoru razodel najhujše rane kmetskega stanu: beg v tujino in liberalizem, katere zaceliti je v prvi vrsti poklicana mladeniška in dekliska organizacija. Za njim nam je z navdušenimi besedami č. g. Karol Supin, kapiteljski vikar iz Novega mesta, narisal, kako bodi življenje v odseku in nam priporočal zlasti branje dobrih časnikov in knjig. Vsi navzoči fantje in dekleta, nad 200 po številu, so z navdušenjem poslušali oboja govornika. Nato so že prej vpisani člani — 60 po številu — izvolili odbor in za predsednika ustanovitelja odseka č. o. Rafaela Grobljarja, kaplana. Tako gremo mi naprej, liberalci pa lahko

štejejo ure, kdaj poneso k pogrebu zadnjega svojega Sokola v Semiču.

Iz Semiča. Občinske volitve v Semiču so se vršile dne 13. t. m. Tudi liberalci so se hoteli pri tej priliki pokazati in zato so porabili zase nasprotstvo, ki obstoji med nekaj podobčini. Pa se jim ni dobro posrečilo. Izmed 30ih odbornikov so dobili samo enega, več vključ vseh agitaciji in pijači niso mogli doseči. Propadlo je ž njimi tudi nekaj dobrih občanov; naj se za to zahvalijo liberalcem. Naši volilci so pokazali, kaj premore skupnost. Prodrli so z dvetretjinsko in tričetrtinsko večino, pri nasprotnikih je bilo vse razcepljeno, kakor njih načela.

Domače in tuje novice.

Duhovske vesti. Župnijo Doberniče je dobil č. g. Tomaž Rožnik, dozda župnik v Selcah na Gorenjskem. Župnijo Hinje č. g. Ivan Pelc, ekspozit na Zdihovem. Na župnijo Duplje je umeščen č. g. Peter Bohinjec, dozda župnik v Škocijanu pri Dobravah, na škocijansko pa č. g. Karol Čuk, dozda kapelan jeseniški na Gor. Župnijo Čatež ob Savi je dobil č. g. Fran Zorko, mestni kapelan pri sv. Petru v Ljubljani.

Novi škocijanski župnik č. g. Karol Čuk se je v četrtek skozi Novo mesto podal na svojo novo službo. Želimo mu blagoslova Božjega.

Vojaško. Gospod stotnik Ciril Dolenc je iz Jindrichovega Hradca na Češkem prestavljen v Celje.

Smrtna kosa. V sredo zjutraj se je bliskoma raznesla vest, da je po noči umrl vsled srčne kapi občečislani deželni sodni svetnik dr. Edvard Volčič. Znano je, da njegova soproga že dolgo let trpi na neozdravljivi bolezni. Z vso ljubeznijo jej je blagi soprog lajšal bridke dneve, a zdaj je nenadoma oropana dragega soproga. — Dr. Volčič je bil eden najmarljivejših slovenskih juristov. Kot čebelnica je gradil na razvoju slovenskega pravoznanstva. Zbornik avstrijskih zakonov, ki ga je v obliki znane Manzove izdaje prirejal za Slovence, in ki je že došel do 8. zvezka, je v marsikaterem obziru ledino oral. Da se bo vstala pravna terminologija, ima dr. Volčič nemale zasluge. Zbornik je urejeval takó, da je rabljiv i bratom Hrvatom, ker je pridelal tiste hrvatske izraze, ki se ločijo od slovenskih. Glejte praktične vzajemnosti! V listu „Pravnik“ je pojasnoval svoje nazore. Sicer mu itak kak pravnik napiše nekrolog. Dr. Volčič je bil resnični prijatelj glasbe. Svoj čas je podružnica Glasbene Matice izvajala krasne umotvore, za kar si je prizadeval posebno dr. Volčič. — V četrtek popoldne je dolga vrsta pogrebcev spremlila dr. Volčiča na mirodvor. Časten spomin vrlemu možu, ki je v dejanju ljubil svoj narod. Bog mu bodi plačnik.

Zabavni večer dekleške Marijanske kongregacije v Novem mestu ob priliki desetletnice dne 5. novembra je prav dobro vspel. Dvorana „Rokodelskega doma“ je bila natlačeno polna. — Pričakovalo se je za ta dan nekaj izvanrednega. In res, vrle gospodične kongreganistinj so nas s tem zabavnim večerom popolnoma presenetile, pele in igrale so tako, da jim moremo le častitati. Komaj se dvigne zastor, že zadoni po dvorani lepi Volaričev dvoglasni ženski zbor „V noči“. Kot nekak odgovor na besede:

V prostore večnega neba
Zamakne duša se goreče:
Tja gori sili hrepenenje,
Ker ve, da ondi je doma —

oznanjujoče naš pravi cilj, kaže nam veličastna kantata: Sv. Cecilija eno izmed onih tisočerih devic, ki so našle ta svoj cilj le tam gori, kjer njih duša je doma, pri svojem Bogu. A kaj se zgodi, če duša išče svoje sreče v zemskem prahu:

A sedaj je ni več zreti,
Tu ob kraju rože te,
Potok hotel ž njo živeti
In jo zvabil je do se.

Izgubi se v valovih razburkanega zemeljskega življenja in pogubi za vedno. Tak lep kot nalašč za ta dan izbran vspored za petje nam je napravil naš Hladnik, ki se je za ta večer še prav posebno potrudil, nuditi občinstvu res nekaj lepega in finega. Proizvajale so se vse pevske točke izredno dobro, za kar čast pevkam in pevovodji. — Za prvim delom zabavnega večera pa ni prav nič zaostajal drugi del, gledališki predstavi, da, še prekosil je prvi del. — Igra „pri gospodi“ je že bolj znana, ker se večkrat igra; toda menimo, da ne pretiravamo, če rečemo, da tako dobro se še skoro nikjer ni igrala, kakor to nedeljo v Novem mestu. Vse vloge so bile v spretnih rokah, pred vsem pa vloga služkinje Marije, ki je že samó, če se je le prikazala na odru, s svojim nastopom in z vsemi svojimi gestami vzbujala smeh.

Še bolj prikladna pa je bila za ta večer igra s petjem: „Grofica Kastronska“. Tudi v tej igri, ki jo je za oder priredil g. vikar, so bile vloge jako dobro razdeljene. Grofica Pavla, glavna vloga, nam je predstavljala pravo hčerko, ki jo boli trpljenje matere in ki z vso svojo dušo in z vsemi svojimi močmi skuša olajšati to materino trpljenje; le tiha je bila gdčna. tuptam nekoliko preveč. Liza pa nam kaže v nesrečo zašlo nekdanje plemenito grofico, ki sedaj v svoji nesreči najde tolažbo v Bogu in se ne meni več za ničemurnost tega sveta. Tudi ta druga vloga v igri je bila v prav spretnih rokah. Pa kakor že rečeno, bile so vse vloge prav dobro razdeljene, gospodične so se jih dobro naučile in torej tudi prav dobro igrale. Ker sta igri tako ugaljati, morale so ju kongreganistinj v nedeljo potem ponavljati, in sta tudi ta večer napolnile dvorano. Zato pa še enkrat, čast vam kongreganistinj, le kmalu zopet kaj takega!

Iz finančne službe. Davčni praktikant g. J. Jereb je iz Ljubljane prestavljen v Novo Mesto. Nadpaznik fin. straže g. Feliks Gruber je prestavljen iz Ljubljane v Zatično.

Iz sv. Križa pri Kostanjevici se poroča, da je ondotni občinski tajnik in organist g. Dragotin Fuks dne 15. nov. umrl v krški bolnici.

Poroka. V Ljubljani je bil 15. nov. g. Anton Lapajne, pristav kmetijske šole na Grmu, poročen z gospico Štefanijo Guzelj iz širnoznane loške rodbine. Bilo srečno!

Zmage S. L. S. pri občinskih volitvah se množe. — V Dobropoljah je zmaga v vseh 3 razredih.

V Črnomlju je vključ živahni agitaciji liberalcev na čelu jim zdravnik dr. Malerič obdržala krmilo S. L. S. Tudi meščani vidijo, da jim liberalne fraze nič ne pomagajo. — **Iz Cerkelj** pri Krškem in iz Čateža ob Savi se poroča, da je S. L. S. zmaga v vseh treh razredih. — Najveselejši pojav pa je, da je Tržič na Gorenjskem po dolgih letih prišel v slovenske roke. Združeni Slovenci so porazili ošabne Nemce v vseh treh razredih. Le en Nemeč je z enim glasom prodril.

Tatvina. Dne 11. novembra sta se selili gostiji Johan Ana in njena hči Marija iz Broda. Ljudje so zapazili ob selitvi, da imata zelo veliko perila zlasti rjuh. Opravičen je bil sum, da vse ni njuna lastnina. Poizvedovanje je kazalo na tretjo osebo, ki je bila z omenjenima v zvezi: to je na Jožefa Petelinca, vratarja v bolnici Usmiljenih bratov. Pri preiskavi je priznal tatvine, zato so ga zaprli. Našlo se je tudi raznih živil, mnogo petroleja, katerega bolnica vsled električne razsvetljave več ne rabi. Toraj je vratar več let reči odstranjeval. Sodišče utegne še kaj več dognati.

Lep zaslužek si lahko priskrbe možiki sedaj in skozi vso zimo v Novem mestu z razžaganjem in z razsekanjem drv za kurjavo. V mestu skoraj ni hiše, ki bi ne imela dovolj drv za razkosavati, toda ni ga človeka, ki bi storil to prepotrebno in nujno delo. Meščanje smo večidel odvisni le od kaznjencev, na katere se pa mora čestokrat čakati po več tednov in mesecev, vsaj ne morejo izključno le kaznjenci povsod in vse naenkrat izdelati. — Zakaj bi se ne združilo nekaj fantov ali sploh možkih, ki bi lahko bili vsak dan na razpolago v mestu za drva žagati in sekati? Četudi bi ne smeli delati za pretirane cene, imeli bi vsejedno vendar lep zaslužek. V drugih krajih se to dobro izplača in se ljudje zares potrudijo za vsak novčič, a pri nas pa se spi ali pa se gleda skozi okno rajši, kakor pa da bi se poiskalo primerno delo tudi v zimskem času ter se zaslužilo z malim trudom nekaj kronc. Vpošteвайте delavci ta nasvet in pomagano bode vam in nam na prav lahek način!

Razglas. Naznanja se, da se močno širi kužna bolezen v gobcu in na parkljih tako v črnomaljskem okraju v obmejnih občinah Semič (vasi Brezova Reber, Kal, Kašča, Osojnik, Štrek-ljevec, Vrtače), Suhor (vasi Dolenji Suhor, Dragumljavas), Lokvica (vasi Dolenja in Gorenja Lokvica), Češnjavec (vas Prapreče) kakor tudi v sosednem hrvaškem okraju Jaska (občine Sošice, Desinac, Petrovina, Vivodina) in obstoji velika nevarnost, da se ta zanese v naš okraj, kar bi pomenilo zaključenje vsakega prometa s parkljato živino in ponehanje živinske trgovine za več mesecev. Prepovedan je vsak izvoz parkljate živine iz celega črnomaljskega okraja in iz sosednih hrvaških okrajev Sušice in Karlovec itd. Prebivalstvo se nujno svari pred pohodom imenovanih okuženih vasi, ker se kuga lahko po ljudeh raznese.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo.

Hitro in lepo se osnažijo obuvale le ako rabite čistilo za čevlje „Sava“, katero prodaja A. Kregar v Ljubljani. To čistilo je popolnoma neškodljivo in omehta tudi najtrše usnje.

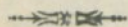
Dobre drože bi rad naročil, pa ne vem kje. — Prijatelj kar vsedi se in piši na Prvo jugoslovansko drožarno Jos. Košmerlj

v Ljubljani. Tu se izdelujejo priznane najboljše drože. Samo enkrat poskusi in ne bode ti žal.

Poziv! Na vseh svetništvih dan 1./11. zjutraj ob treh je bilo ukradenih iz poštnega voza med Rudolfom in Metliko 10.000 K. V zadevi bi vedela gotovo kaj povedati okoli 25 let stara ženska, ki je tisto jutro pri odhodu pošte stala ob kraju mosta čez Krko in imela na zidani ograji eno culico, košaro ali zavoj. Bila je morda kaka služkinja, ki je tisto jutro zapuščala službo ali pa je šla kam v kako novo službo. Na glavi je imela ruto.

Občinstvo se prosi, da naznani podpisanemu sodišču služkinje, osobito iz Rudolfovega in okolice, pa tudi drugod, ki so dne 31. oktobra ali 1. novembra zapustile službo in da naznani vsak slučaj, če bi kaka sumljiva oseba menjala bankovec za 1000 K, in če je kaka taka ženska z rumeno naglavno ruto odšla v Zagreb ali v Reko (Sušak). Stroški se povrnejo.

C. kr. okrožna sodnija v Rudolfovem, odd. IV. 18. nov. 1911.

Gospodarske drobtine.

— **Preosnova c. kr. kmetijske družbe kranjske** se ima v kratkem izvršiti. Že na lanskem občnem zboru se je sprejel predlog, da se pravila tako izpremene, da bojo glasovali na družbenih občnih zborih le od podružnic voljeni zastopniki. Sprejel se je potem tudi dodatni predlog, da naj glavni odbor sprejema za ude le resnične kmetovalce. Kmetijska družba se ima namreč po novih pravilih izpremeniti v pravi stanovski zastop naših kmetovalcev in bodo člani zaradi tega ločeni v dva dela, v prave, ki so v resnici kmetovalci, in v podporne, ki so drugega stanu in prijatelji našega kmetijstva. Organizovati se imajo pa tudi podružnice po deželi, ker je mnogo podružnic, pri katerih ni nobenega pravega dela in življenja. Glavni odbor se je obrnil zaradi tega na vse podružnice s pozivom, da uredé svoje razmere, da skličejo če treba v kratkem občne zборе in da naznanijo sestavo odborov. Podružnice, ki imajo še le voliti nove odbore, naj se ozirajo že sedaj na to, da se bodo volili pravi kmetovalci.

— **Kmetijska podružnica novomeška** je pri zadnji seji sklenila, da se imajo umetna gnojila neudom nekoliko dražje prodajati kakor udom in sicer pri 100 kg za 20 h dražje. Pri zadnjem občnem zboru se je poudarjalo, da bi lahko mnogo gospodarjev pristopilo h kmetijski podružnici, da pa zaradi tega ne pristopajo, ker dobe gospodarske potrebščine po ravno tisti ceni kakor člani. Ker ima podružnica mnoge stroške s skladiščem in sploh s preskrbo in oddajo umetnih gnojil, je povsem opravičeno, da ne uživajo nečlani tiste ugodnosti kakor člani, to toliko bolj, ker bi lahko prav vsi naročniki umetnih gnojil pristopili k kmetijski podružnici za člane. Članarina znaša le 4 K na leto in zato dobi član „Kmetovalca“, sadno drevje in razne gospodarske potrebščine po ugodnejših cenah.

— **Kmetijski pouk.** Kmetijska šola na Grmu priredi nedeljski pouk v sledečih krajih in sicer v nedeljo 26. novembra v Podgradu, v Št. Rupertu in v Belicerkvi; v nedeljo 3. decembra v Toplicah, v Škocijanu in Vavtavasi; v nedeljo 10. decembra v Kostanjevici, v Št. Jerneju in v Gorenjem Polju; v nedeljo 17. decembra v Trebnjem, v Št. Lovrencu in v Brusnicah.

— **Razdeljevanje premij za sesajoča teleta** se je vršilo v zadnjem času po raznih krajih naše Dolenjske. Ljudje so pripeljali, kar so imeli. Seveda se je prignalo primeroma malo živine, to pa zaradi tega, ker je letni čas za tako premovanje neugoden. Največ premij se je razdelilo menda v Kandiji, vsega skupaj namreč 24. Pa tudi teleta so bila tukaj primeroma najlepša. Nekaj junčkov je bilo krasnih in bi jih bilo res škoda, če bi jih dobil mesar v roke. Prav očiten je bil tukaj vspeh po lepih plemenjakih in sploh vspeh izboljšane živinoreje, ki je v novomeški okolici že precej izdaten. Zanimanje od strani živinorejcev je bilo veliko in je sklepati, da se bo z nadaljnim razdeljevanjem takih premij pridobilo marsikoga, ki se bo z veseljem lotil izreje plemenih telic in junčkov. Pri premovanju se je vpoštevalo pred vsem teličke in v drugi vrsti junčke. To je zlasti po Dolenjskem važno, zato ker se mesarjem najraje prodajajo teličke in ker je prav na Dolenjskem treba, da se povzdigne in izboljša tudi reja krav. Če hočemo lepe voli, je treba, da imamo tudi lepe in dobre krave. Za marsikaterega malega posestnika bi bilo pa sploh bolje, da bi redil namesto volov raje krave in da bi s kravami tudi vozil in delal. Taka reja se najbolj izplačuje.

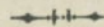
— **Kletarski tečaji.** V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji.

Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ako iz njega ne zna pripraviti tako pijačo, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglesi naj se takoj pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število vdeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglasiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen.

C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem.

— **Poljedelski tečaji.** Deželni odbor kranjski priredi tudi v prihodnji zimski in pomladanski dobi kmetijske tečaje. Živinorejske zadruge, podružnice c. kr. kmetijske družbe, kmetijska društva, izobraževalna društva in druge podobne organizacije, ki žele, da se pri njih priredijo taki tečaji, naj to naznanijo do 1. decembra t. l. deželnemu odboru v Ljubljani. Navedejo naj dan, kraj in predmete predavanj in sicer po sporazumljenju z občinskimi uradi in krajnimi šolskimi sveti.

— **Razdeljevanje vzgojevalnih premij** od strani deželnega odbora kranjskega se vrši na Dolenjskem: v Hinjah v ponedeljek dne 27. novembra 1911 ob 3. uri popoldne, v Žužemberku v torek dne 28. novembra 1911 ob 9. uri dopoldne na sejmišču ali na drugem od županstva za to določenem prostoru. Premovala se bodo le sesajoča teleta. Teleta naj se pripeljejo, ako le mogoče s kravami. Vsakdo mora imeti za vsako goved, ki jo pripelje na premovanje, zdravstveni potni list. Lastniki lepih telet, ki se zavežejo rediti jih za plemo vsaj še eno leto, prejmejo vzrejevalno premijo 50 K, od katere se izplača 20 K takoj, 30 K pa po preteku enega leta, ako jih pravilno vzrejajo. Vse drugo izvejo pri županstvu.

Raznoterosti.

* **Napoleon I.** — „Narodna biblioteka“, ki je začela izhajati v tiskarni gosp. J. Krajec v Novem mestu l. 1883 in ki je dosegla leta 1899 svoj 60. zvezek a je med tem prenehala do danes, toraj celih 12 let, se bode zopet oživila. Tiskarna J. Krajec nasl. izdala bode okolu novega leta 61. zvezek in sicer pride kot prvi zvezek na vrsto življenjepis Napoleona I. Prihodnje leto bo ravno sto let, kar je bila na razvalinah pogorele Moskve zlomljena moč tega velikana, Cezarja 19. stoletja. Ker Slovenci do zdaj še nimamo obsežnejšega življenjepisa tega znamenitega vojskovodje, državnika in vladarja, pod katerega vlado je spadala nekaj časa tudi naša Kranjska dežela, bo prvi zvezek (61.) Narodne biblioteke zelo prikladen za vsakega, ki se hoče natančno podučiti o vseh razmerah in dejanjih glasovitega Napoleona Bonaparte I.

Rokopis je iz izvrstnega peresa zgodovinarja gospoda profesorja Iv. Steklasa, ki je priskrbel prevod iz ruščine ter se je v glavnem držal izvirnika prof. A. S. Tračevskega. Rusi imajo krasno biblioteko za narod. Dozdaj so izdali že do 200 življenjepisov znamenitih ljudi vseh narodov. Naš pisatelj je pač nekoliko predelal neke partije ter popolnil gradivo pri dogodkih, ki se tičejo Avstrije. Brez dvoma bodo Slovenci to našo izdajo pozdravili z veseljem in to tem bolj, ker je ravno med našim ljudstvom zanimanje po slavnih možeh zelo ukoreninjeno. — To knjižico, ki jo bode krasila podoba Napoleona I., že danes toplo priporočamo vsem knjižnicam in čitalnicam, dijakom in šolarjem ter vsakteremu, ki zna sploh brati.

V graščini Srebrniče pri Rudolfovem je naprodaj
lep oves in še skoraj
čisto nova moška zimska suknja.

Loterijske številke.

GRADEC,	11. novembra	6	5	37	47	8
TRST,	18. novembra	20	63	19	55	49

Dražbeni oklic.

E 844/11	E 822/11	E 855/11	E 856/11
8	8	5	7

Pri spodaj oznamljeni sodnji v sobi št. 8 bo dražba zemljišč in sicer:
dne 5. grudnia 1911 dopoldne:

I. Ob 10. uri: a) vlož. št. 668 k. o. Mirnapeč, obstoječega iz ene njive in gozda v Česencah; b) vložkov 1.) št. 528 in 2.) št. 308 k. o. Hmelčič, obstoječih ad 1.) iz hiše v Čemžah, vinograda in travnika, ad 2.) iz njive in gozda s pritlikino, obstoječo iz lesene preše, 2 hrastovih leg in 2 miz vred.

II. Ob 11. uri: vlož. št. 332 k. o. Rudolfovo, obstoječega iz hiše št. 144 v Novem mestu „Hotel Jacaz“, 2 vrtov in 2 gozdnih parcel s pritlikino, obstoječo iz acetilenskega in hišno-električnega aparata, vred.

III. Dne 12. grudnia 1911 dopoldne ob 10. uri pa vlož. št. 669 k. o. Hmelčič, obstoječega iz lesene hiše št. 6 v Brezju in ene njive s pritlikino, obstoječo iz $\frac{1}{2}$ kope škope in ene motike vred.

Centjene so: ad I. a) nepremičnine na 1150 K; ad I. b) 1) nepremičnine na 484 K 46 h; 2.) nepremičnine na 264 K 76 h, pritlikline na 15 K; ad II. nepremičnine 45.475 K, pritlikline na 585 K; ad III. nepremičnine na 442 K 30 h, pritlikline na 6 K 40 h.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne prodaje, pa znaša: ad I. a) 766 K 66 h; ad I. b) 1.) s pritlikino 333 K; 2.) 177 K; ad II.) 23.030 K; ad III. 300 K.

Dražbene pogoje in listine, tičeče se nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati v izbi št. 5 te sodnije med opravičnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovo, odd. II.,

dne 12. oktobra 1911.

217

Dražbeni oklic.

E 872/11
8

Dne 12. decembra 1911 dopoldne ob 11. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 8. v Novem mestu dražba zemljišč

1.) vl. št. 187 k. o. Zajčevrh obstoječega iz hiše št. 10, svinjaka in sadnega vrta, cenjenega na 1240 K.

2.) vl. št. 43 k. o. Zajčevrh obstoječega iz njive cenjenega na 100 K.

3.) vl. št. 242 k. o. Zajčevrh obstoječega iz gospodarskega poslopja, in pašnika cenjenega na 1610 K.

4.) vl. št. 418 k. o. Zajčevrh obstoječega iz dveh njiv cenjenega na 80 K.

5.) vl. št. 640 k. o. Zajčevrh obstoječega iz ene njive cenjenega na 450 K.

6.) vl. št. 660 k. o. Zajčevrh obstoječega iz gozda in njive cenjenega na 1000 K.

7.) vl. št. 1436 k. o. Cerove obstoječega iz gozda cenjenega na 100 K.

8.) vl. št. 1070 k. o. Gaberje obstoječega iz gozda cenjenega na 200 K.

9.) vl. št. 368 k. o. Hrušca obstoječega iz travnika in njive cenjenega na 150 K.

Najmanjši ponudek znaša ad 1.) 827 K, ad 2.) 67 K, ad 3.) 1073 K, ad 4.) 53 K, ad 5.) 300 K, ad 6.) 667 K, ad 7.) 67 K, ad 8.) 133 K, ad 9.) 100 K, pod temi zneski se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 5. med opravičnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 25. oktobra 1911.

219

V Novem mestu v hiši št. 77 se odda

218-2-1

stanovanje v I. nadstropji

obsegajoče 3 sobe, 1 kuhinjo in jedilno shrambo z drvarnico na dvorišču in prostorom v podstrešji za mesečnih 60 kfon. — Kdor želi najeti to stanovanje, ki se lahko takoj odda, naj se oglasi v notarski pisarni.

Zopeko zidana hiša

216-3-1

v dva konca, z vrtom, zelnikom in vodnjakom, se prodaja v Podgori, fara Prečina pri Rudolfovo. Več se izve pri Ivani Terlep v Podgori.

Bukova drva

223-3-1

iz Hmelniških gozdov od Koprivca in drug, se dobivajo pri Ivanu Košaku v Novem mestu.

Prodaja se iz proste roke

221

srednje posestvo.

Nova hiša, štala, zraven njiva, lep travnik, vse ob državni cesti, četrt ure od Št. Jerneja. Potem en del hoste in en vinograd z zidanico. Prodaja se vrši 28. t. m. in se prodaja tudi posamezno, ker je cena primerna. — Več se izve pri lastniku

ANTON GERGIČ, pošta Št. Jernej.

Prodaja se krasen, pravokotni 1000 m² veliki

stavbeni prostor

z že obstoječo pritlično hišo, dveh sob in kuhinje, ob cesti vis-à-vis vile g. Ropasa v Kandiji pri Novem mestu. — Več se izve pri upravi tega lista.

215-0-2

Strešni stolp (grušt)

prav dobro ohranjen, primeren za kakšno malo hišo ali zidanico, je po nizki ceni na prodaj.

Natančneje v upravnistvu Dol. Novic.

212-2-2

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovo

se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. — Ravnotam se prodaja nagrobna svetilnica.

15-23-21

Drva s trdega lesa

na drobno sekana v butaricah, priporoča :
oskrbnistvo Rupčevrh. :

Cena na dom postavljenih drv pri odvetju celega voza po 32 h butarica. Posamezne butarice se dobe za isto ceno v graščinskem skladišču na kolodvoru v Rudolfovo. 189-0-5

Lepa garnitura : se takoj prodaja :
Več v upravnistvu Dol. Novic.

Več krojačev kakor tudi dva učenca

se sprejmejo takoj. Dvor pri Žužemberku. Oglasiti se je pri Jožef Saveli-ju, trgovcu.

222

Parna opekarna
v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana
in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna. Naročuje se lahko po dopisnici.

148-0-9

Hiša

se takoj odda v najem.

V hiši se je nahajala tudi več let trgovina z mešanim blagom ter leži ob cesti nove zgradbe Belokranjske železnice. Več se izve pri Juriju Koširju na Brodu pošta Kandija (Dolenjsko.)

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$

26-0-18

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

: Stanovanje :

200-3-3

se odda v Kandiji štev. 74, obstoječe z dveh sob, kuhinje, kleti, svinjaka in majhne njive prav

: : : pri hiši. — Več se izve pri : : :

== Kušljan-u v Kandiji. ==

Milijoni **Kašalj** hripavost, katar, zasli-
zdravijo ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj
s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh. - - -

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva
pri lekarnarjih: 196-20-3

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

Mirnški premog

100 kil po 2.— K, na dom postavljen 2-20 K,
ima vedno v zalogi Vera Tonjec, Rudolfovo,
kolodvor. — Sprejema naročila tudi
za cele vagone. 210-3-2

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura)
za umivalne mize 90 vin.
Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev
40 vin.

Novo mesto: J. Picsek.
Črnomelj: Anton Zurec.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.

Keilovo leščilo za pôle 90 vin.
Keil-ov lak za klobuke v različ-
nih barvah,

ima vedno v zalogi trdka:

Ljubljana: Leskovic & Meden.
Postojna: Anton Ditrich.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
Radovljica: Oto Homan.

177-6-6

Mrtvaške tapecirane krste (truge)

po 6 kron — pri Jern. Sitarju v Šmihelu. 197-24-3

Lovske puške :

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim
strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

142-10-9

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

 Proda se

203-3-3

posestvo s staro, dobro idočo gostilno

z vsem gospodarskim poslopjem, vrtom in njivo. — Proda se
tudi vsa gostilniška oprava.

Več pove Anton Medved v Rudolfovem, Ločenska cesta.

SINGER

„66“

najnovejši in najboljši šivalni stroji 20. stoletja!
Dobe se le v naših prodajalnah ali od njih agentov.

SINGER Ko.,

181-7-5

— delniška družba šivalnih strojev —

Novomesto, Glavni trg št. 45.